

הדף היומי בבלי: מסכת בבא קמא דף ק"י
הדף היומי בהלכה: סימן קנ"ט אמצע סעיף ב' 'וכיון' עד סעיף ד'
המוסר היומי: אהבת חסד פתיחה 'גם צריך לידע' עד 'ולפעמים שהוא עובר'

לוח
לימוד
יומי

מדוע התבוסס החפץ חיים שלושה לילות בשלג הכבד?

ענייני היום

הגאון רבי משה דבראשווילי, מחכמי יהדות גרוזיה, למד בצעירותו בישיבת ראדין, שהחפץ חיים עמד בראשה

מחר כח ללמוד כראוי". התלמיד הצעיר צית כמובן לדברי החפץ חיים, ומיהר לברוח אל מיטתו.

למחרת בבוקר סיפר רבי משה לאחותו של החפץ חיים על אשר ראו עיניו בליל אמש, והביע בפניה את תמיהתו העזה: מדוע הסתובב החפץ חיים בשלג ובקור?

השיבה לו בעלת הבית: "מה אתה מתפלא כל כך. זה כבר שלושה לילות שראש הישיבה משוטט בחוצות בלילה ומתבונן בשמים, בתקווה שאולי הלבנה תתגלה לרגע קט והוא יוכל לעשות 'קידוש לבנה'".

בוודאי מבינים אתם, שעבור אחותו של החפץ חיים אכן לא היה בכך כל פלא. היא הכירה את אחיה מקטנותו, וידעה שהוא מוכן לעשות כל מאמץ כדי לקיים את ההלכה, גם אם המשמעות היא להסתובב לילות שלמים בשלג ובקור, בניסיון למצוא פרצה קטנה בין העננים הכבדים שתאפר לו להביט לרגע בירח, ולומר 'קידוש לבנה'.

בישיבת ראדין לא היתה פנימיה, ותלמידי הישיבה היו ישנים ואוכלים בבתיהם של יהודי העיירה. התמזל מזלו של משה הצעיר, והוא זכה להתארח בבית אחותו של החפץ חיים שהיה דואגת לכל מחסורו, מכבדת עבורו את הבגדים וכמובן מגישה לו שלוש ארוחות בכל יום.

לימים סיפר רבי משה סיפור נפלא שאירע בהיותו נער צעיר בישיבה: "לילה אחד ירד שלג כבד באזור. התבוננתי מהחלון, ולפתע ראיתי מבעד לחשכה בדמותו של יהודי מבוגר שמבוסס את רגליו בשלג, ומביט שוב ושוב כלפי מעלה.

"יצאתי מהבית וניגשתי לאותו יהודי, כדי לשאול אותו אם הוא צריך עזרה. לגודל תדהמתי היה זה לא אחר מאשר ראש הישיבה, החפץ חיים הקדוש זכר צדיק לברכה.

"כשראה אותי מיהר החפץ חיים לנוזף בי: "מה אתה עושה בחוץ בשעה כזו מאוחרת ובקור הנורא הזה. שוב מיד לחדרך ולך לישון כדי שיהיה לך

• שנת ה'קנ"א | טבח ביהודי פלמה דה מירוקה.

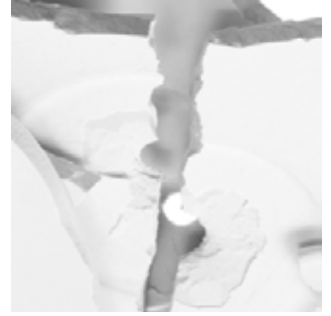
• שנת ה'תקפ"ז | גזירת הקנטוניסטים.

ביום זה חתם הצאר הרוסי ניקולאי השני על 'חוק חובת הגיוס', ששינה כליל את מערך הגיוס לצבא הרוסי והיה מכוון בעיקרו כנגד היהודים. עד אז נערים היו מחויבים לשרת בצבא מגיל 18, אולם יכלו לפטור את עצמם אם הצליחו להוכיח שאינם כשירים לגיוס או תמורת תשלום כופר של 500 רובל.

מהו ההבדל בין נקב לסדק לענץ כשרות הכלי לנטילת ידים?

כפי שלמדנו אתמול, ישנם נקבים הפוסלים את הכלי מנטילת ידים, ויש שאינם פוסלים. ויש אומרים שהדברים אמורים דווקא בנקב, אבל כלי שנסדק פסול אף אם מדובר בסדק שהוא רק 'כמוציא משקה' (ראה תקציר לאתמול), משום שבשונה מנקב - סדק דרכו להתרחב עד שהכלי ייסדק לכל אורכו, והעומד להסדק - נדון כסדוק. ויש אומרים שדין הסדק כדין הנקב; וכשאין כלי אחר, ניתן להקל. ויש מי שכתב שמחלוקת זו אינה אלא בסדק מאונך לגובה הכלי, אבל סדק מאוזן לרוחב הכלי, וחלק הכלי שתחת הסדק מכיל רביעית - לכל הדעות דינו כנקב. [ס"ק יא; ביאורים ומוספים דרשו, 11]

מדוע חמור דין כוס זכוכית שנסדקה לענץ נטילת ידים יותר מכל כלי אחר?

כאמור, יש שהחמירו בכלי שנסדק יותר מבכלי שניקב, משום שהסדק עתיד להתפשט. אולם, בכלי מתכת - ויתכן שגם בכלים מחומרים נוספים - בשל חוזקו של הכלי הסדק אינו עתיד להתפשט, ולכל הדעות אין להחמיר בו יותר. ומאידיך, כלי זכוכית המשמש למים חמים וקרים, ככוסות זכוכית המצויות בימינו, שנסדק - אם פְּטִיעָרוּ לתוכו מים חמים יישר במחמת הסדק, פסול לנטילה אף אם הסדק דק מאד והמים אינם מחלחלים דרכו כלל. ואם שימש למים צוננים בלבד - יש שכתב שהוא כשר אף כשלא ניתן לערות לתוכו מים חמים, ויש שהסתפק בדבר. [ס"ק יא וביה"ל ד"ה כיון; ביאורים ומוספים דרשו, 27]

באיזה כלי ניתן ליטול ידים רק בחלק מהמים שנמצאים בו?

כלי שאינו מכיל רביעית (86.4-150 מ"ל, לשיטות השונות) מים, פסול לנטילת ידים. ולפיכך, כלי שנשבר חלק מדופנו בצדו האחד, ועתה דופן זו נמוכה מדופן הכלי שבצד האחד - יש ליטול בו ידים דרך הצד השבור, משום שחלק הכלי שמעליו אינו מכיל רביעית, (וראה תקציר למחר). וכמו כן, כלי שאינו עומד בפני עצמו, וללא תמיכה המים נשפכים מתוכו - פסול לנטילה, כיון שמצד עצמו אינו מכיל מאומה. ואם מדובר בכלי שהדרך לייצרו כך, ונועד לשמש בצורה זו - הריהו כשר לנטילה; וכן אם כשנשפכים הימנו המים ללא התמיכה נותרת בו רביעית - ניתן ליטול בו ידים בכמות המים שמכיל ללא התמיכה. [סעיף ב-ג וס"ק יב-יד; ביאורים ומוספים דרשו, 3, 20 ו'21]

אתמול למדנו

- לכתחילה יש להדר וליטול ידים בכלי שלם לחלוטין. ובדיעבד, ישנם נקבים שאינם פוסלים את הכלי, ויש הפוסלים. סוגי הנקבים הם שלושה: 'כמוציא משקה' - שְׁמִימִים יוצאים דרכו מתוך הכלי. 'ככונס משקה' - שאם ניחו את הכלי על גבי מים, יחדרו המים לתוכו דרך הנקב. ו'כמוציא זית' - שזית הנמצא בתוכו ייפלט החוצה דרך הנקב.
- כלי מכל חומר שהוא כשר לנטילת ידים: מתכת, פלסטיק, זכוכית, חרסינה, עץ וכו'. ופוסקי זמננו דנים בנוגע לכלי חד פעמי, אם הוא נחשב ככלי לענין זה.

מחר נלמד

- האם ניתן ליטול ידים בתיק או בסל קניות?
- באיזה אופן ניתן ליטול ידים ב'תיון' עם זרבובית?
- על מה צריך להקפיד כשנוטלים ידים בכלי עם ברז?